

Διήγημα (1886)

Η πρώτη σελίδα της έκδοσης της ιστορίας του Anton Chekhov "Vanka" στη συλλογή "Ιστορίες" (έκδοση του Alexei Suvorin, Αγία Πετρούπολη, 1890, σ. 30)

ВАНЬКА.

Ванька Жуковъ, девятилѣтній мальчикъ, отданный три мѣсяца тому назадъ въ ученье къ сапожнику Аляхину, въ ночь подъ Рождество не ложился спать. Дождавшись, когда хозяйка и подмастерья ушли къ заутрени, онъ досталъ изъ хозяйскаго шкафа пузырекъ съ чернилами, ручку съ заржавленнымъ перомъ и, разложивъ передъ собой помятый листъ бумаги, сталъ писать. Прежде чѣмъ вывести первую букву, онъ нѣсколько разъ пугливо оглянулся на двери и окна, покосился на темный образъ, по обѣ стороны котораго тянулись полки съ колоджами, и прерывисто вдохнулъ. Бумага лежала на скамьѣ, а самъ онъ стоялъ передъ скамьей на колѣняхъ.

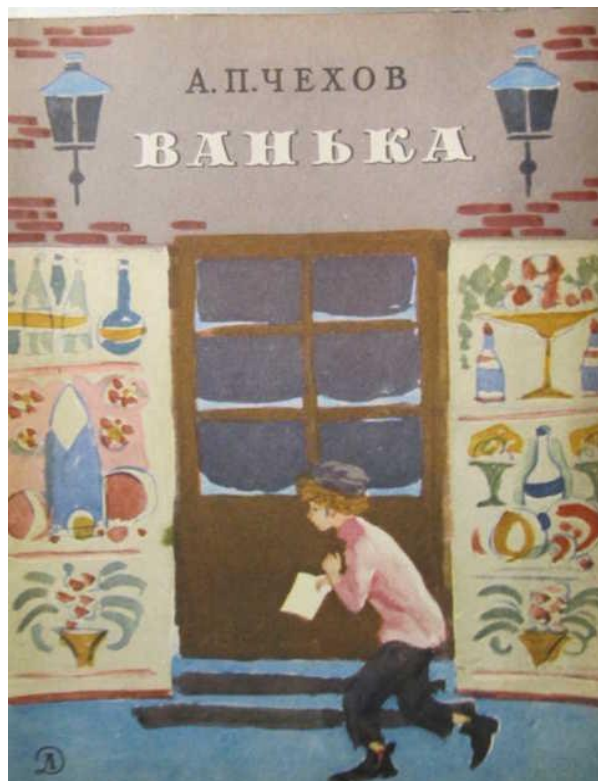
«Милый дѣдушка, Константинъ Макарычъ! писалъ онъ. — И пишу тебѣ письмо. Поздравляю васъ съ рождествомъ и желаю тебѣ все отъ Господа

Η συλλογή "Παιδιά" του Τσέχωφ με την ιστορία "Βάνκας"

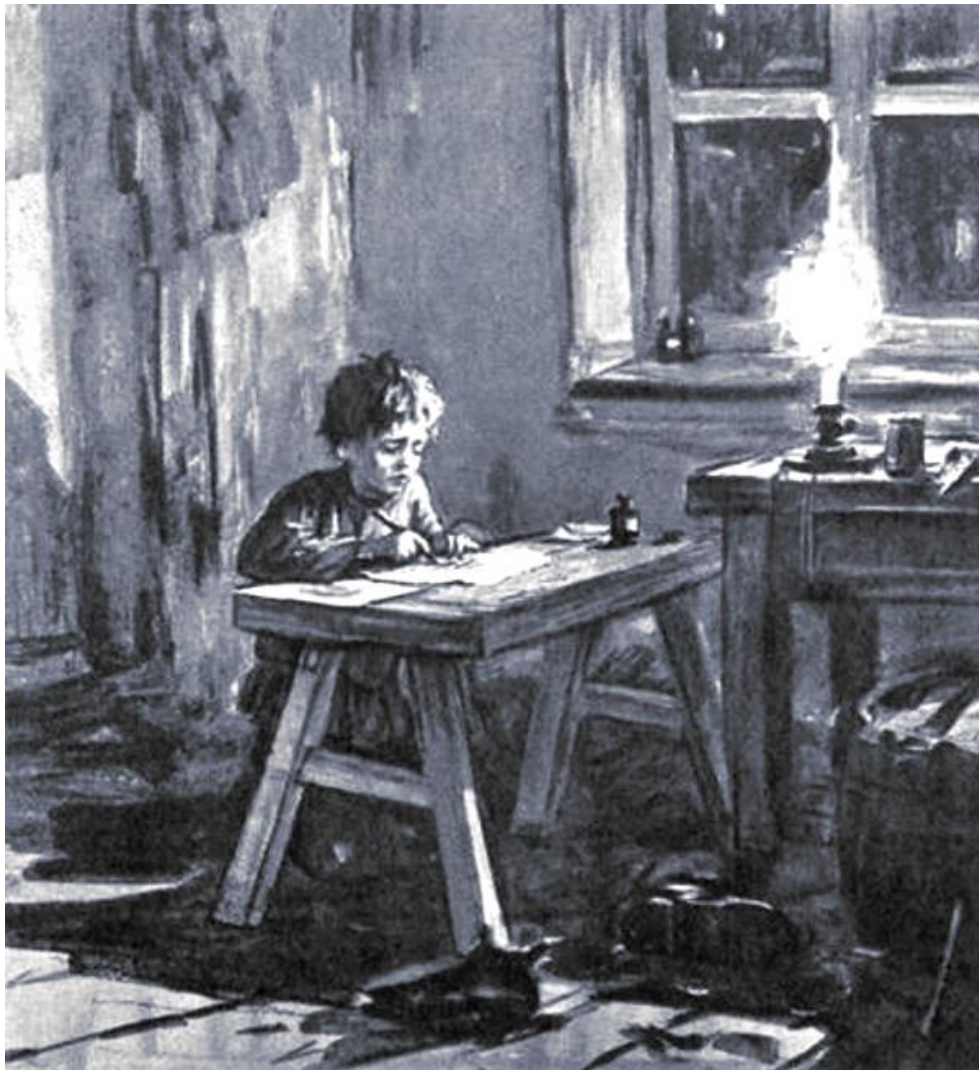
Ο τσάρος Αλέξανδρος ο Γ' (1881-1894)

Εξώφυλλο έκδοσης πρωτοτύπου (1967)

ΑΠΟΔΟΣΗ του ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ο Βάνκας Ζούκοφ, ένα ορφανό εννιάχρονο αγόρι, δουλεύει σ' ένα τσαγκαράδικο της Μόσχας. Το βράδυ της παραμονής των Χριστουγέννων αποφασίζει να γράψει ένα γράμμα στον παππού του που ζει στο χωριό. Καθώς το αγόρι γράφει το γράμμα, φέρνει στο μυαλό του τη μορφή του παππού και θυμάται τα ευτυχισμένα Χριστούγεννα που περνούσε όσο ζούσε η μητέρα του, απολαμβάνοντας την αγάπη και τη στοργή όλων. Η ζωή του Βάνκα στο χωριό ήταν ευτυχισμένη και χαρούμενη. Συχνά πήγαινε στο δάσος με τον παππού ή, όταν έμενε σπίτι, η δεσποινίς Όλγα του μάθαινε να γράφει, να μετρά και να χορεύει.

Εικόνα του S.S. Βογν στην ιστορία του A.P. Chekhov

Στο γράμμα του ο Βάνκας περιγράφει τη δυστυχισμένη και σκληρή ζωή που περνά στο τσαγκαράδικο. Το αφεντικό του τον βασανίζει καθημερινά, τον χτυπάει με το παραμικρό και γενικά του συμπεριφέρεται πολύ βάνουσα. Το ίδιο άσχημα του συμπεριφέρεται και η γυναίκα του αφεντικού του, καθώς και οι άλλοι καλφάδες που δουλεύουν εκεί. Πολλές φορές τον αφήνουν νηστικό, τον βρίζουν χωρίς λόγο και γενικά του κάνουν τη ζωή μαύρη. Δεν αντέχει

άλλο αυτή την άθλια ζωή και ζητά από τον παππού του να τον πάρει στο χωριό μαζί του. Υπόσχεται ότι θα είναι υπάκουος και θα κάνει όλες τις δουλειές που θα του αναθέτουν.

Τελειώνοντας ο Βάνκας το γράμμα, το κλείνει σ' ένα φάκελο και γράφει απ' έξω το όνομα του παππού του. Αφού πηγαίνει και το ρίχνει σ' ένα ταχυδρομικό κουτί, επιστρέφει στο σπίτι γεμάτος ευτυχία και αγαλλίαση, για να κοιμηθεί ήσυχος πια στο κρεβάτι του.

Θεματικά κέντρα: Οι απάνθρωπες συνθήκες ζωής και εργασίας ενός μικρού ορφανού παιδιού στην τσαρική Ρωσία. Αναλυτικότερα, θίγονται τα εξής θέματα:

α) Η παιδική βιοπάλη, β) Η σκληρότητα εργοδοτών, γ) Η ανάγκη των παιδιών για αγάπη και φροντίδα.

Ο στόχος του συγγραφέα: Να αποκαλύψει τις δύσκολες συνθήκες που ζουν τα παιδιά, τα οποία, λόγω ορφάνιας και φτώχειας, αναγκάζονται να εργαστούν. Το διήγημα περιγράφει και καυτηριάζει την κοινωνική ανισότητα και τις τραγικές συνθήκες ζωής στην τσαρική Ρωσία, όπου ένα μεγάλο μέρος του λαού βιώνει τη φτώχεια και την εξαθλίωση. Όσα αναφέρει, και για τα οποία ο Τσέχωφ διαμαρτύρεται το 1886, εξακολουθούν να είναι και σήμερα επίκαιρα, καθώς χιλιάδες παιδιά σε όλον τον κόσμο μεγαλώνουν κάτω από σκληρές και απάνθρωπες συνθήκες και βιώνουν την εκμετάλλευση και το απάνθρωπο πρόσωπο της κοινωνίας (παιδιά των φαναριών, άθλιες συνθήκες ζωής των παιδιών του Τρίτου Κόσμου).

ΤΟΠΟΣ: Ρωσία (**Μόσχα-ύπαιθρος**). Αρχικά είναι το τσαγκαράδικο του Αλιάχιν και στη συνέχεια μέσα από την ονειροπόληση του Βάνκα μεταφερόμαστε στο σπίτι που ζει ο παππούς στο χωριό.

Μόσχα . Φωτογραφία 1880

<http://apchekhov.ru/books/item/f00/s00/z0000025/st003.shtml>

ΧΡΟΝΟΣ: Και ο χρόνος κινείται σε δύο επίπεδα: το τώρα και το τότε.

Το 'τώρα' είναι η παραμονή Χριστουγέννων, ο πραγματικός χρόνος κατά τον οποίο ο Βάνκας αντιμετωπίζει τις σκληρές συνθήκες δουλειάς, τη δυστυχία και την κακοποίηση. Ο συγγραφέας επιλέγει αυτή τη μέρα, γιατί στην περίοδο των εορτών είναι πιο έντονη η επιθυμία να

βρισκόμαστε μαζί με τους δικούς μας ανθρώπους. Επομένως, η μοναξιά και η εγκατάλειψη του Βάνκα γίνονται ακόμη πιο έντονες και βασανιστικές τη δεδομένη αυτή χρονική στιγμή. Επιπλέον, η νύχτα και η λειτουργία του όρθρου δίνουν την ευκαιρία στον Βάνκα να μείνει μόνος του και κρυφά να γράψει το γράμμα. Το 'τότε' είναι οι ευτυχισμένες μέρες του παρελθόντος που ονειροπολεί, η ανεμελιά και η ευτυχία κοντά στους δικούς του.

ΕΝΟΤΗΤΕΣ:

1. «Ο Βάνκας Ζούκοφ... εσύ μου απόμεινες»: Ο Βάνκας αρχίζει το γράμμα στον παππού.
2. «Ο Βάνκας... για τις γιορτές»: Ο παππούς και οι ευχάριστες αναμνήσεις από το χωριό.
3. «Ο Βάνκας... παππού έλα»: Το άσχημο παρόν και το ευτυχισμένο παρελθόν.
4. «Ο Βάνκας... στη χαραμάδα»: Η αποστολή του γράμματος και οι ελπίδες του Βάνκα.

ΗΡΩΕΣ:

Ο Βάνκας:

Είναι ένα εννιάχρονο αγόρι. Ορφανός από πατέρα και μητέρα. Ο μόνος δικός του άνθρωπος είναι ο παππούς του, ο οποίος όμως μένει μακριά του, στο χωριό. Ο Βάνκας ζει στη Μόσχα ως μαθητευόμενος τεχνίτης (κάλφας) σε τσαγκαράδικο. Η ζωή του στην πρωτεύουσα είναι πολύ σκληρή. Το αφεντικό του τον δέρνει. Όλοι τον εκμεταλλεύονται. Το βράδυ τον βάζουν να κοιμάται δίπλα στο μωρό, για να το κουνάει όταν κλαίει. Έτσι δεν χορταίνει τον ύπνο. Αν κάνει κάποιο λάθος, τον χτυπούν και τον κακομεταχειρίζονται. Τον ταλαιπωρούν και οι υπόλοιποι καλφάδες. Του δίνουν ελάχιστο φαγητό. Η ζωή του είναι ανυπόφορη «χειρότερη και από του σκύλου». Ο Βάνκας, όσο ζούσε η μητέρα του, ήταν ευτυχισμένος στο χωριό πλάι στους δικούς του ανθρώπους. Οι ευχάριστες αναμνήσεις του παρελθόντος είναι οι μόνες που τον κάνουν να ξεφεύγει από τη θλιβερή πραγματικότητα. Επιθυμία και όνειρό του είναι να επιστρέψει κοντά στον παππού, το μόνο του στήριγμα. Το γράμμα που γράφει είναι η ευκαιρία να αφηγηθεί τα βάσανά του. Σε ποιον άλλο μπορεί να τα αποκαλύψει;

Χαρακτηρισμός του Βάνκα

Ταλαιπωρημένο, απογοητευμένο και παραγκωνισμένο παιδί. Μεγαλώνει απότομα γνωρίζοντας από νωρίς το σκληρό πρόσωπο της ζωής. Έξυπνος και τολμηρός. Περιμένει την κατάλληλη στιγμή να γράψει και να στείλει το γράμμα. Ευγνώμων προς τον παππού στον οποίο υπόσχεται να τον προσέχει στα γεράματά του. Έχει ανάγκη από αγάπη και τρυφερότητα. Ένα αδύνατο πλασματάκι, που δεν μπορεί να αντιδράσει στην αδικία που υφίσταται. Γεμάτος αθωότητα και αφέλεια. Εντυπωσιάζεται από τη ζωή στη Μόσχα. Αγνοεί βασικά στοιχεία αλληλογραφίας.

Ο παππούς:

Ανήκει στην τάξη των φτωχών της τσαρικής Ρωσίας. Εργάζεται ως νυχτοφύλακας σε σπίτι πλουσίων. «Ήταν ένα γεροντάκι κοντό και ξερακιανό, μα πολύ σβέλτο και ζωηρό κάπου εξήντα πέντε χρονών». Γελαστός κι ευχάριστος άνθρωπος με χιούμορ και ζωντάνια. Αγαπητός στο υπόλοιπο προσωπικό.

Το αφεντικό, η γυναίκα του και οι καρφάδες:

Είναι οι άνθρωποι της πόλης. Απόμακροι και σκληροί. Τους λείπει η ζεστασιά και η ανθρωπιά. Αντιμετωπίζουν χωρίς οίκτο κι εκμεταλλεύονται το μικρό, ορφανό κι απροστάτευτο παιδί.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ:

Το γράμμα λειτουργεί ως βασικό στοιχείο της πλοκής. Μέσα από το γράμμα διαγράφεται ο χαρακτήρας του παιδιού και παρουσιάζονται σκηνές από την καθημερινή ζωή στην πόλη και το χωριό. Στην τεχνική αυτή καθοριστικό ρόλο παίζει το παράθυρο μέσα στο μισόφωτο, από όπου «φεύγει» ο Βάνκας στο χωριό και στο παρελθόν.

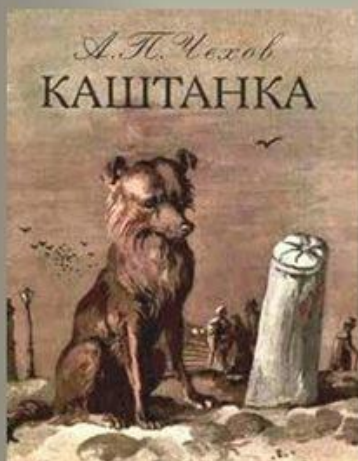
Τα στοιχεία λοιπόν που καθορίζουν την τεχνική του διηγήματος είναι η εναλλαγή (και στον χώρο και στον χρόνο) και το εύρημα του παράθυρου.

Το ευτυχισμένο παρελθόν

- Ο Βάνκας ζούσε στο χωριό με τη μητέρα και τον παππού του.
- Τα Χριστούγεννα συνόδευε πάντα τον παππού του στο δάσος για να κόψουν έλατο για τον αφέντη.

Рассказы Антона Павловича Чехова о животных

- Η δεσποινίς Όλγα Ιγκνάτιεβνα μάθαινε τον Βάνκα να γράφει, να διαβάζει, να λογαριάζει, να χορεύει καντρίλιες και τον κερνούσε γλυκά.
- Απολάμβανε την κάθε απλή στιγμή της ζωής του.
- Ανέμελος κι ευτυχισμένος. Ένωθε ασφάλεια και δεχόταν την αγάπη των άλλων.

Το μεσαίο τμήμα του γράμματος

Έχει διαφορετικό περιεχόμενο και ύφος από το υπόλοιπο γράμμα. Ο Βάνκας ξεχνά λίγο τα βάσανα και την απογοήτευσή του και περιγράφει τη Μόσχα που διαφέρει αρκετά από το χωριό του. Μιλά με θαυμασμό για τα πλουσιόσπιτα, τα άλογα και τα σκυλιά που δεν δαγκώνουν. Αναφέρει τα πολλά μαγαζιά που πουλούν κάθε λογής πράγματα, αγκίστρια, δολώματα, ντουφέκια. Τον εντυπωσιάζουν τα χασάπικα που πουλούν κυνήγια (τσαλαπετεινούς, πέρδικες και λαγούς) και αναρωτιέται πού τα σκοτώνουν. Τα παιδιά δεν γυρίζουν στους δρόμους για να πουν τα κάλαντα ούτε ψέλνουν στην εκκλησία.

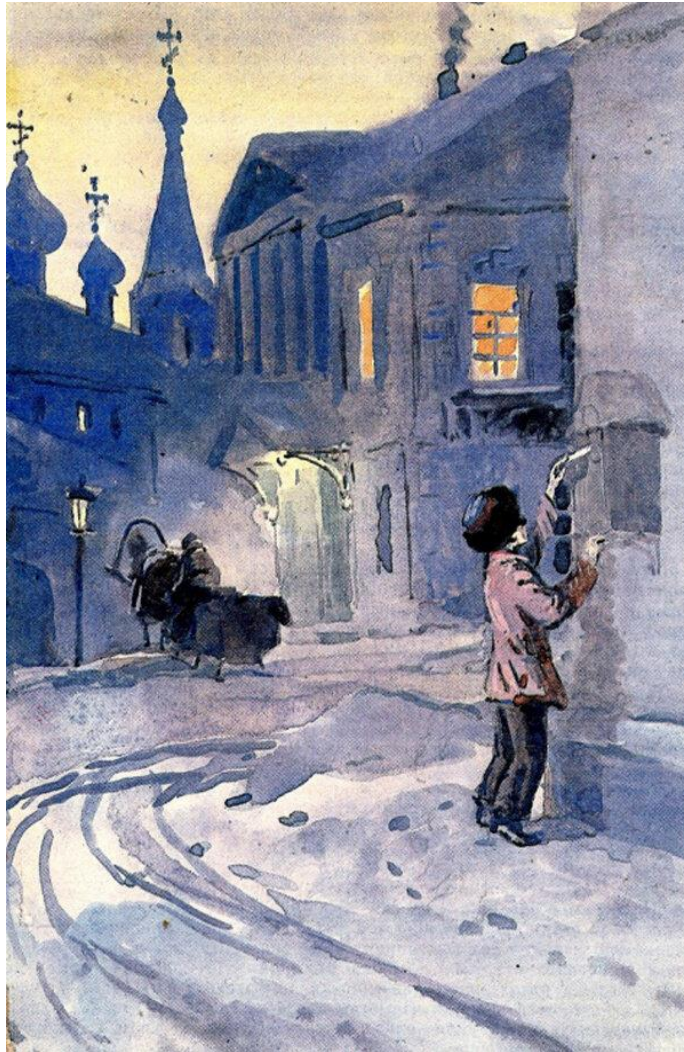
Ο Βάνκας έχει την **αθωότητα** των παιδιών της ηλικίας του. Οι διαφορετικές εικόνες της πρωτεύουσας του κάνουν εντύπωση. Είναι ίσως **το μόνο ευχάριστο πράγμα** της νέας του ζωής.

Το πικρό τέλος...

Ο Βάνκας κοιμάται ευτυχισμένος και γεμάτος ελπίδες ότι ο παππούς θα διαβάσει το γράμμα και θα έρθει στη Μόσχα για να τον πάρει μαζί του. Ο αναγνώστης όμως καταλαβαίνει ότι το γράμμα δεν θα φτάσει ποτέ στον προορισμό του, γιατί ο μικρός δεν έγραψε τη διεύθυνση του παππού. Έτσι ο παππούς δεν θα μάθει την ταλαιπωρία και τις εκκλήσεις του παιδιού και τα βάσανα δεν θα τελειώσουν... Θλιβερό και απαισιόδοξο το τέλος που επιλέγει ο συγγραφέας.

Σαν να αναγγέλλει ότι η αδικία, η εκμετάλλευση και η σκληρή ζωή πολλών παιδιών δεν θα τελειώσουν ποτέ.

Η αγάπη του Βάνκα για τον παππού του φαίνεται από:

- Τις προσφωνήσεις «Αγαπημένε μου παππού...»
- Από τον τρόπο που παρουσιάζει τον παππού. Μιλά τρυφερά γι' αυτόν και αναπολεί τις όμορφες στιγμές που πέρασε μαζί του.
- Από τις ευχές και τις υποσχέσεις που του δίνει.
- Απ' τη λαχτάρα του να γυρίσει κοντά του.

Οι διαφορές μεταξύ της ζωής του Βάνκα στην πόλη και της ζωής του στο χωριό:

Στο χωριό ήταν ανέμελος, ελεύθερος, χαρούμενος, δε δούλευε και είχε κοντά του ανθρώπους που τον αγαπούσαν και τον φρόντιζαν. Είχε χρόνο για παιχνίδι αλλά αποκτούσε και στοιχειώδεις γνώσεις γραφής, ανάγνωσης ακόμη και χορού! Προφανώς θα τρεφόταν και θα κοιμόταν καλύτερα.

Στην πόλη στερείται όλα τα παραπάνω , δουλεύει πολύ σκληρά και δεν μορφώνεται ούτε έχει όλα αυτά που είναι απαραίτητα σε ένα παιδί για την ανάπτυξή του όπως ύπνος, φαγητό αλλά κυρίως αγάπη. Όλοι του φέρονται απάνθρωπα και τον κακομεταχειρίζονται σε τέτοιο βαθμό ώστε να κινδυνεύει και η σωματική ακεραιότητά του.

Συναισθήματα:

Ο Βάνκας νιώθει **φόβο** την ώρα που γράφει το γράμμα, μήπως τον ανακαλύψουν. Γενκότερα, το παιδί είναι **τρομοκρατημένο** λόγω της κακοποίησης. Νιώθει **απελπισία** και **απόγνωση** όπως φαίνεται από τις επίπονες παρακλήσεις προς τον παππού για να έρθει. Από την εκτενή αναφορά στις αναμνήσεις, αποκαλύπτεται η **νοσταλγία** του για την ευτυχισμένη ζωή στο χωριό.

Ο αναγνώστης αισθάνεται **οργή** και **αγανάκτηση** για την κακομεταχείριση του παιδιού. Νιώθει **συμπόνια** και **οίκτο** προς τον Βάνκα, **προσωρινή ανακούφιση** και **ελπίδα** για το μέλλον του μικρού, αλλά ακολουθεί η **απογοήτευση**, όταν διαπιστώνει ότι το γράμμα δεν θα φτάσει ποτέ στον προορισμό του.

Γλώσσα και ύφος

Η γλώσσα είναι απλή, καθημερινή, ιδιαίτερα στο γράμμα, όπου ο συγγραφέας μιμείται τους τρόπους έκφρασης ενός παιδιού. Το ύφος είναι απλό, φυσικό. **Γλώσσα και ύφος** αποδίδουν με ζωντάνια και παραστατικότητα όσα τραγικά διαδραματίζονται.

Αφηγηματικές τεχνικές – Αφηγηματικοί τρόποι

- **Αφηγητής:** Ο αφηγητής της κύριας αφήγησης δεν ανήκει στα πρόσωπα του κειμένου (ετεροδιηγητικός αφηγητής). Είναι **παντογνώστης αφηγητής** και η **αφήγηση** γίνεται σε **γ' πρόσωπο**. Στο γράμμα όμως ο αφηγητής είναι ο ίδιος ο Βάνκας, που διηγείται τη δική του ιστορία (**ομοδιηγητικός**).
- **Περιγραφή:** Περιγράφεται ο παππούς, η νύχτα στο χωριό, τα μαγαζιά της Μόσχας.
- **Διάλογος:** Αναφέρονται λίγα λόγια του παππού.
- **Αφήγηση:** γίνεται κατά χρονολογική σειρά. Ο Βάνκας ξεκινάει το γράμμα του, το ολοκληρώνει, το βάζει στο κουτί και κοιμάται ευτυχισμένος.

Στο γράμμα όμως ο Βάνκας θυμάται (αναπολεί) γεγονότα του παρελθόντος, τη ζωή στο χωριό (**αναδρομική αφήγηση**). Στην αναδρομική αφήγηση χρησιμοποιείται και ο **δραματικός ενεστώτας**, για να δοθεί ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα. Ο Βάνκας φαντάζεται τα όμορφα γεγονότα του παρελθόντος να γίνονται και στο παρόν, σαν να τα ζει εκείνη τη στιγμή.

Σχήματα λόγου

Μεταφορές: ένας κόμπος τον έπνιγε, φαρμακερή κακία, τον σάπιζαν στο ξύλο, τον πετούσαν ψόφιο στο χαντάκι, τα δέντρα ασημωμένα από την πάχνη, ο ουρανός είναι σπαρμένος με αστέρια.

Προσωποποίηση: αστέρια που λαμπυρίζουν χαρούμενα.

Αρκετές εικόνες

Τραγική ειρωνεία: νανουρισμένος από τις γλυκές ελπίδες του.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΤΣΕΧΩΦ

Ο Αντόν Πάβλοβιτς Τσέχωφ (29 Ιανουαρίου 1860 – 15 Ιουλίου 1904) ήταν Ρώσος θεατρικός συγγραφέας και ένας από τους μεγαλύτερους διηγηματογράφους της παγκόσμιας λογοτεχνίας. Σπούδασε και εργάστηκε ως γιατρός.

Γεννήθηκε στις 29 Ιανουαρίου 1860 (17 Ιανουαρίου με το παλαιό ημερολόγιο) στην κωμόπολη Ταγκανρόγκ, στη νότια Ρωσία. Πέθανε στις 15 Ιουλίου 1904 (2 Ιουλίου με το παλαιό ημερολόγιο) στη γερμανική πόλη Μπάντενβάιλερ και τάφηκε στη Μόσχα στις 22 Ιουλίου 1904. Θεωρείται από τις πιο σημαντικές μορφές της παγκόσμιας δραματουργίας και άσκησε μεγάλη επίδραση στη θεατρική λογοτεχνία του 20ού αιώνα. Στα έργα του αποτυπώνεται η διαρκής φθορά της καθημερινής ζωής. Οι ήρωές του είναι άνθρωποι της ανώτερης κυρίως τάξης, που «ξοδεύουν» τη ζωή τους μέσα στην πνιγηρή ατμόσφαιρα της ρώσικης επαρχίας.

ΠΗΓΕΣ:

<http://filologikesidees.blogspot.gr/2014/01/blog-post.html>

<http://www.3gymagni.gr/index.php/sxoleio/a-taxi/neoelliniki-logotexnia-a/item/1280-vankas>

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Γυμνασίου , Εκδ. Μεταίχμιο.

http://www.scribd.com/fullscreen/118576941?access_key=key-c7p6kzpipahcnouiqrg&allow_share=true&escape=false&view_mode=scroll

<http://www.odyssey.com.cy/main/default.aspx?tabID=138&itemID=1015&mid=92>

http://filologikagymnasium.blogspot.gr/2012/03/blog-post_15.html

<http://fk-thess2010.blogspot.gr/2010/11/blog-post.html>

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BD%CF%84%CF%8C%CE%BD_%CE%A4%CF%83%CE%AD%CF%87%CF%89%CF%86

Οι περισσότερες από τις εικόνες προέρχονται από την εικονογράφηση εκδόσεων του πρωτοτύπου.